

ЮРИДИЧНИЙ ФАКТ, ЮРИДИЧНІ ПОДІЇ

Юридичні події – фактичні обставини дійсності, настання яких, а також їх подальше існування не обумовлено вольовою поведінкою людини і не координуються ними.

Свого часу О.С. Йоффе проводив розмежування між юридичними діями і юридичними подіями за характером процесу проти джерел їх виникнення. Юридична подія має не вольовий характер у своєму процесі незалежно від причин їх виникнення, тоді як дія є вольовим не тільки за своєю причиною, але й у своєму процесі.

В той же час, не слід недооцінювати роль людини в настанні юридичних подій. Виникнення і подальший розвиток подій може бути спровоковано активними діями людини. Так, факт народження дитини не можливо розглядати як таку подію, що не обумовлена вольовою діяльністю людини. З іншого боку, науково-технічний прогрес суттєво розширює людські можливості щодо управління природними явищами. Сьогодні події виступають в якості керованих людиною процесів. Таким чином аксіоматично, що юридичні події можуть існувати також відносно волі і свідомості людини. В зв'язку з цим юридичні події поділяють на абсолютні та відносні.

Абсолютні юридичні події – фактичні обставини дійсності, виникнення, подальший розвиток і можливе припинення яких не пов'язані з вольовою поведінкою людини. До них відносяться стихійні лиха, інші природні явища.

Відносні юридичні події - такі явища об'єктивної дійсності, які частково пов'язані з вольовою поведінкою людини. Так, виникаючи автономно або по волі людини, останні отримують подальший розвиток, а також припинення залежно від неї чи навпаки. Можна навести приклад надзвичайної ситуації техногенного характеру. Її виникнення обумовлено діями певних осіб, але може привести до наслідків, які вже не залежать від їх волевиявлення. Так само, надзвичайна

ситуація природного характеру може виникнути об'єктивно самотійно, але наслідки, до яких вона може призвести, їх характер залежить від вольової поведінки людини (пожежа, епізоотія, епіфітотія тощо).

Необхідно зазначити, що в багатьох випадках настання юридичної події прямо не обумовлює спричинення юридичних наслідків. Опосередкований характер події є підставою для вчинення відповідних дій суб'єктом цивільних правовідносин.

Так, суб'єктивні цивільні права, юридичні обов'язки або цивільні правовідносини в цілому, які виникли в наслідок настання юридичних подій, забезпечують ні тільки наступні події, а також майбутню або теперішню поведінку відповідних осіб. Таким чином, юридичні події мають правове значення не самі по собі, а в наслідок того, що вони обумовлюють необхідність забезпечення поведінки суб'єктів цивільних правовідносин. Юридична подія є умовою правовстановлення, але його результатом завжди є не події а юридичні дії.

Юридична подія не може мати будь-якого правового значення, якщо вона не пов'язана з поведінкою суб'єктів цивільних правовідносин. Подія визнається юридичним фактом тільки в той мірі, в якій вона породжує необхідність в правовому регулюванні цивільних правовідносин, які можуть або упередити настання юридичних подій, або повинні прийняти на себе наслідки, які вони (події) породжують.

Так, настанням строку погашається можливість реалізації суб'єктивних цивільних прав, юридичних обов'язків або цивільних правовідносин в цілому. Але ця подія набуває юридичне значення остільки, оскільки уповноважена особа може здійснити своє право до закінчення встановленого в законі строку, перервати перебіг давності пред'явленням позову, або, якщо він не скористається наданими йому можливостями, прийняти на себе наслідки, які настали в силу впливу строку тощо.

Казус також відноситься до невідворотних обставин дійсності. Потому той, хто знаходиться під впливом випадку повинен прийняти на себе наслідки, які він має, якщо інші особи не прийняли його на себе за цивільно-правовим договором (страховий випадок тощо).

Деякі події мають юридичне значення тому, що вони складають необхідну передумову для подальшої реалізації вимог суб'єктів правовідносин. Так, досягнення повноліття тягне за собою виникнення цивільної дієздатності. Визнання юридичного значення за такими подіями як народження дитини або смерть слід пояснити тим, що право не може реагувати на зміну правового положення суб'єкта цивільних правовідносин, правова поведінка якого складає предмет його правового регулювання, правові інтереси якого підлягають свого захисту.

Слід зазначити, що юридичні події можна класифікувати на унікальні (град виверження вулкану тощо) і періодичні (сходження лавини, зливи, землетрус інші). В залежності від тривалості юридичні події поділяються на моментальні і строкові. В залежності від кількості учасників – на персональні і колективні. По характеру діяльності уповноважених органів при настанні юридичних подій, останні мають ординарний і надзвичайний характер. Перші потребують тільки юридичної формалізації факту свого настання, інші вимагають втручання органів державної влади і місцевого самоврядування з метою нівелювання наслідків їх настання.

Літ.: 1. *Иоффе О. С.* Правоотношение по советскому гражданскому праву. – Ленинград: Из-во Ленинградского ун-та. –1949. –144 с.

2. *Кодекс цивільного захисту України:* Закон України від 02 листопада 2012р. № 5403-VI // Відомості Верховної Ради України. – 30 серпня 2013р. - №34-35. - стор. 1802. - стаття 458.

А. В. Коструба